LiveFIN ry
12.1.2021

LiveFIN ry:n kirjallinen lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta
HE 245/2020 vp

Kotimaisten elävän musiikin tapahtumajärjestäjien edunvalvoja LiveFIN ry antaa lausunnon tartuntatautilain muutoksiin, jotka vaikuttavat oleellisesti elävän musiikin elinkeinon toimintaedellytyksiin. Haluamme lausunnollamme varmistaa, että koronapandemiasta johtuvan säätelyn vakavuus ja vaikutukset elävän musiikin toimialalle ymmärretään lakia valmistellessa.

Elävän musiikin ala on ollut voimakkaan sääntelyn alla tai jopa kokonaan toimintakiellossa nyt jo lähes vuoden. Koronakriisin aiheuttamat liikevaihdon menetykset elävän musiikin yksityisektorilla olivat viime vuonna **360 miljoonaa euroa** eli **80 % koko vuoden liikevaihdosta**. Pelkkien **rytmimusiikkifestivaalien liikevaihdon menetykset olivat 180 miljoonaa euroa**, eli 94 % koko liikevaihdosta, sillä arviolta **265 rytmimusiikkifestivaalia jäi vuonna 2020 toteutumatta**. Syksyllä 2020 järjestettiin elävän musiikin tilaisuuksia sisätiloissa rajoituksia noudattaen. Kapasiteettien rajoittaminen, turvavälit, erilaiset ravintolarajoitukset ja aukiolojen kaventuminen veivät **noin 70 %** normaalin elävän musiikin tapahtuman liikevaihdosta klubeilla ja konserttisaleilla. Koronan vuoksi menetettiin pelkästään klubeilla ja konserttisaleilla, rytmimusiikkifestivaaleilla ja tanssilavoilla arviolta **11 000 työpaikkaa (1 700 henkilötyövuotta)**. Alalla pelätään **massiivista konkurssiaaltoa** heti konkurssisuojan vapaudutta tammikuun lopussa 2021.

LiveFIN ry esittää seuraavia muutoksia lakiesitykseen:

Lakiesitys antaa viranomaiselle mahdollisuuden elinkeinotoiminnan rajoittamiseen ja sääntelyyn. Lakiesityksessä todetaan, että kyse on elinkeinovapauteen ja yhdistymisvapauteen puuttuvasta sääntelystä, mutta ei elinkeinon kieltämisestä tai perustuslailla turvatun elinkeinovapauden rajoittamisesta. Sääntelyn vaikutukset elävän musiikin tapahtumajärjestäjiin on kuitenkin merkittävät. Normaali elinkeinotoiminnan harjoittaminen ei ole mahdollista rajoitusten puitteissa ja useissa tapauksissa se on kokonaan mahdotonta.

- **Esitämme, että tartuntatautilakiin kirjataan huomio siitä, että säätely ja jo osittainen toiminnan tai tilojen käytön rajoittaminen vaikuttavat elinkeinotoiminnan harjoittamiseen siten, että se toteutuu käytännössä elinkeinotoiminnan kieltämisenä.**

- **Esitämme, että elinkeinoharjoittajalle korvataan viranomaisen rajoittavien tai toiminnan kieltävien päätösten aiheuttamat menetykset.**

Koronakriisin myötä erityistä epäjohdonmukaisuutta elävän musiikin alalla on aiheuttanut yleisötilaisuuksien ja ravintolatoiminnan säätelyn eritahtisuus ja tulkinnalliset epäjohdonmukaisuudet. Valtaosa elävän musiikin tapahtumajärjestäjistä toimii sekä ravintoloita että muuta elinkeinotoimintaa ja kokoontumista säätelevän lainsäädännön piirissä.

- **Haluamme kiinnittää huomion lain valmistelussa siihen, että alan elinkeinotoiminnan edellytyksenä ovat selkeä lainsäädäntö ja viranomaistoiminta, joka koskee yhteneväisesti sekä ravintolatoimintaa, että tapahtumajärjestämistä.**

Lakiesityksessä velvoitetaan elinkeinoharjoittajan toimintaan osallistujien oleskelun järjestettävän väljästi ja niin, että asiakaspaikat tulisi sijoittaa riittävän etäälle toisistaan (**58 c § Toimenpiteet covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi**). Esitämme huolemme siitä, että vaatimus väljästä oleskelusta säilyy myös tilanteessa, jossa koronavirusepidemia on maltillisella perustasolla, mutta kuitenkin tartuntatautilain pykälä 58 c on voimassa 31.12.2021 asti.

- **Esitämme, että tartuntatautilakiin kirjataan selkeästi huomio siitä, millä edellytyksillä epidemian ollessa perustasolla tästä väljän oleskelun vaatimuksesta voidaan poiketa. Näitä edellytyksiä voisivat käytännössä olla järjestäjän omavalvontasuunnitelma ja siihen kirjatut työkalut esimerkiksi maskisuositus, rokotetodistus tai eri pikatestauksen mallit.**

- **Esitämme, että tartuntatautilakiin kirjataan selkeä huomio siitä, lakkaavatko pykälän 58 c mukaiset toimenpiteet millään ehdoin olemasta voimassa ennen 31.12.2021, jos tartuntatautitilanne oleellisesti muuttuu paremmaksi. Tämä on nykyisessä lakiesityksessä hyvin epäselvää.**

Lakiesityksessä esitetään myös, että välttämättömässä tilanteessa yleisötilojen käyttö on järjestettävä siten, että asiakkaiden ja toimintaan osallistuvien on tosiasiallisesti mahdollista välttää lähikontakti toisiinsa (**58 d § Asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytykset covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi**). Turvavälin säilyttäminen ja fyysisen etäisyyden pitäminen vaikuttavat oleellisesti elävän musiikin elinkeinon toimintaedellytyksiin. Koska nämä rajoitteet eivät kuulu elävän musiikin tapahtumien ominaispiirteisiin eivätkä vastaa sitä kuluttajalupausta, jonka tapahtumien yleisöt ovat sisäistäneet, on erityisen tärkeää, että turvavälejä ja fyysistä etäisyyttä ei edellytetä tapahtumissa vain varmuuden vuoksi. Lisäksi turvaväleihin ja sen myötä asiakasmääriin vaikuttavaa sääntelyä tulee voida ennakoida nykyisen epävarman ja erittäin lyhyen aikavälin sääntelyn sijaan.

- **Esitämme, että tartuntatautilaki mahdollistaisi viranomaisen päätöksenteon kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan kuitenkin siten, että päätös on välittömästi kumottava, jos sääntelyn edellytykset lakkaavat täyttymästä.**

- **Esitämme, että lain valmistelussa otettaisiin huomioon, että turvavälien ja fyysisen etäisyyden vaatimus tarkoittaa monen kotimaisen elävän musiikin tapahtumajärjestäjän kohdalla sitä, että toiminta on siten kannattamatonta tai jopa kokonaan mahdotonta. Näin ollen lakiin tulisi kirjata selkeästi ne edellytykset, joilla turvaväleistä voidaan poiketa erityisesti epidemian perustasolla, mutta joissain tapauksissa myös kiihtymisvaiheessa. Tartuntatautilain muutosten ollessa voimassa 31.12.2021 asti olisi syytä huomioida, että laki mahdollistaisi myös sääntelyn purkamisen tilanteessa, jossa testausmenetelmät tai muut viruksen kontrollointia ja tartuntariskin pienentämistä parantavat toiminnot kehittyvät tai tartuntariskin minimoiminen onnistuisi omavalvonnan keinoin siten, että tosiasiallista merkittävää tartuntariskiä ei tapahtumissa enää syntyisi.**

Lisäksi tuomme esille huolemme siitä, että tilanteen niin vaatiessa yksittäisen toimijan tilojen sulkeminen ei aiheuttaisi laajempia toimenpiteitä, jotka kohdistuvat koko elinkeinoon vaikkapa alueellisesti. Myös toiminnan erilaisten muodot ovat syytä ottaa huomioon niin lain valmistelussa, kuin viranomaismääräyksissä - esimerkiksi ulkoilma tai tapahtumapaikan koko ja ilmanvaihto vaikuttavat oleellisesti elävän musiikin tapahtumien tartuntariskeihin. Tautitilanteen riskejä tulee arvioida aina kulloisenkin toiminnan yksityiskohtien valossa, jotta ei päädyttäisi rajoittamaan tai sulkemaan koko alaa laajalti. Toisin kuin tartuntatautilain muutosesityksessä virheellisesti väitetään, rajoitusten taloudellinen vaikutus elävän musiikin alalla ulottuu oleellisesti paitsi pieniin toimijoihin, myös alan suuriin yrityksiin eli aivan koko elävän musiikin yksityissektoriin.

Viime vuosi on osoittanut todeksi sen, että elävän musiikin tapahtumia voidaan järjestää vastuullisesti tartuntariskit minimoiden. Toimialan rajoittaminen varmuuden vuoksi tai mahdollisten yksittäisten rikkeiden takia aiheuttaisi laajalti vahinkoa alalle, joka jo valmiiksi on ahtaalla ja menettänyt 80 % koko edellisen vuoden liikevaihdostaan.

LiveFIN ry esittää, että tämän lausunnon myötä viranomaiset niin paikallisella kuin valtakunnallisella tasolla velvoitetaan käymään keskustelua elävän musiikin alan rajoitusten tarpeellisuudesta sekä niiden purkamisesta mahdollisimman pian, jotta elävän musiikin tapahtumien järjestäminen olisi mahdollista vuonna 2021.

Jaamme jatkossakin mielellämme lisätietoja ja asiantuntemustamme työnne tueksi.

Lisätietoja:

Jenna Lahtinen
Toiminnanjohtaja
LiveFIN ry
+358 50 376 3767
jenna.lahtinen@livefin.fi

Liitteenä LiveFIN ry:n toimialatutkimus elävän musiikin yksityissektorista